

EESTI PIMEDATE RAAMATUKOGU 2013. AASTA ARUANNE

EESSÕNA

Alates 2010. aasta 1. juunist Eesti Hoiuraamatukogu osakonnana tegutseva Eesti Pimedate Raamatukogu ülesandeks on valmistada, komplekteerida, säilitada ja teha kättesaadavaks heliraamatuid, -ajakirju, -ajalehti, punktkirjas ja elektroonilisi teavikuid, puuteraamatuid ning kirjeldustõlkega filme nägemispuudega või mõne muu trükitud teksti lugemist takistava puude, häire või haigusega lugejatele.

2013. aastal laenutati teavikuid vahetult raamatukogust, posti ja raamatukogudevahelise laenutuse teel. Postikulud tasus raamatukogu. 2012. aastaga võrreldes suurenes laenutuste arv tänu lugejate arvu tõusule ja posti teel saadetavate mittetagastatavate heliraamatute populaarsusele. Vahetult raamatukogust laenutatavate teavikute hulk ja raamatukogu külastuste arv vähenesid.

Laenutuses oli 2013. aasta lõpul 3413 nimetust heliraamatuid, 806 nimetust punktkirjas raamatuid, 83 puuteraamatut, 85 e-raamatut ja 5 kirjeldustõlkega filmi. 2013. aastal valmistati 161 nimetust eesti- ja 13 nimetust venekeelseid heliraamatuid. Jätkati vanade ja väärtuslike magnetofonilintidel heliraamatute digiteerimist ning restaureerimist. Aasta jooksul digiteeriti ja restaureeriti ning tehti lugejatele kättesaadavaks 44 eesti- ja venekeelset heliraamatut.

Punktkirjas trükiste toodang originaalteksti lehekülgede mahtu arvestades suurenes võrreldes 2012. aastaga. Punktkirjas raamatuid valmistati põhiliselt lastele.

Elektrooniliste raamatute hulk täienes tänu Tartu Ülikooli Raamatukogust ja Tallinna Ülikooli Akadeemilisest Raamatukogust saadud annetustele. Jätkati e-posti teel saadetavate elektrooniliste ajalehtede ning ajakirjade kättesaadavaks tegemist ning suurendati väljaannete valikut.

2013. aastal tunnustati Eesti Pimedate Raamatukogu Veebiraamatukogu loomise eest. 28. veebruaril pälvisid Eesti Pimedate Raamatukogu ja Iceit Teenused OÜ Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu tunnustuse „Aasta tegu erialaraamatukogus 2012“. Heliteavikute allalaadimist ja voogedastusena kuulamist võimaldav Veebiraamatukogu tehti lugejatele kättesaadavaks 2. aprillil 2012. aastal.

Eesti Pimedate Raamatukogu töötajad osalesid aruandeaastal erialastel koolitustel ning tutvustasid raamatukogu mitmesugustel üritustel ning meedias (ajakirjanduses ja televisioonis) ning raamatukogus kohapeal. Eesti Pimedate Raamatukogu infovoldikut levitati raamatukogudele, koolidele, ravi- ja sotsiaalhoolekandeesutustele. Olemasolevale eestikeelsele ja ingliskeelsele infovoldikule lisandus 2013. aastal venekeelne voldik.

1 ORGANISATSIOON JA JUHTIMINE

1.1. STRUKTUUR

Aastal 1994 loodi tollase Eesti Pimedate Ühingu helistuudiost sihtasutus, mis tegevusvaldkondade liitmise tulemusel arendati Sihtasutuseks Eesti Pimedate Raamatukogu. Alates 2001. aastast anti Sotsiaalministeeriumi vastutusalas olnud sihtasutus kultuuriministeeriumi vastutusalasse.

Vastavalt kultuuriministri 11. novembri 2003. aasta määrusele nr. 18, millega muudeti Eesti Hoiuraamatukogu põhimäärust, hakkas Eesti Pimedate Raamatukogu alates 1. jaanuarist 2004 tööle Eesti Hoiuraamatukogu filiaalina.

Vastavalt kultuuriministri 1. juuni 2010. aasta määrusele nr. 3 muutus Eesti Pimedate Raamatukogu Eesti Hoiuraamatukogu filiaalset osakonnaks. Alates 1. juunist 2010 teenindab varem Tallinnas Tondi 8a tegutsenud Eesti Pimedate Raamatukogu lugejaid uues asukohas Eesti Hoiuraamatukogu hoones Suur-Sõjamäe 44a.

2013. aastal vähenes Eesti Pimedate Raamatukogu koosseis 1 töötaja võrra. Aastalõpu seisuga töötas osakonnas 9 töötajat, neist 8 täistööajaga ning 1 poole kohaga:

Osakonnajuhataja 1
Teabejuht 0,5
Infotöötaja 3
Helindaja 1
Paljundusoperaator 1
Punktkirja toimetaja 1
Tekstitöötaja 1
Kokku 8,5

Töövõtulepingute alusel töötasid heliraamatute, -ajalehtede ja -ajakirjade tekstide esitajad (peamiselt näitlejad ja diktorid).

1.2. OSAVÕTT ERIALASTE ORGANISATSIOONIDE TÖÖST JA TÖÖALANE KOOLITUS

Osakonnajuhataja Marja Kivihall on Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu liige ja Rahvusvahelise Raamatukoguühingute- ja Asutuste Liidu trükitud teksti lugemist takistava puudega inimestele teenust pakkuvate raamatukogude sektsiooni (IFLA Libraries Serving Persons with Print Disabilities Section) Eesti Pimedate Raamatukogu poolne kontaktisik.

Infotöötaja Margit Orusaar on Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu erialaraamatukogude sektsiooni liige.

Punktkirjatoimetaja Avo Falkenberg on Eesti Vabariigi Haridus- ja Teadusministeeriumi juurde loodud punktkirjakomisjoni liige.

Teabejuht Priit Kasepalu esindas Eesti Pimedate Raamatukogu Euroopa Pimedate Liidu punktkirjaessee võistluse Eesti vooru žüriis ja oli selle esimees.

2013. aastal tunnustati Eesti Pimedate Raamatukogu teabejuhti Priit Kasepalu suure panuse eest nägemispuudega inimeste elukvaliteedi parandamisse kodanikupäeva aumärgiga.

Aumärgi andsid 27. novembril Tallinnas Stenbocki majas üle peaminister Andrus Ansip ja regionaalminister Siim Kiisler.

Osalemise konverentsidel, seminaridel, erialasel koolitusel, täiendõppe üritustel:

Teabejuht Priit Kasepalu:

- 17. jaanuaril Eesti Rahvusraamatukogus seminaril “Sõnakunst ja e-vabadus: autorikaitsest vabakasutuseni”.
- 21.-22. jaanuaril Jüri Gümnaasiumis. Eesti Pimedate Raamatukogu tutvustamine.
- 24. jaanuarist 1. aprillini Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemias kirjeldustõlkide ja kirjeldustõlke konsultantide koolitusel.
- 13. märtsil Tallinna Puuetega Inimeste Kojas Eesti Nägemispuuetega Inimeste Keskliidu ümarlaual „Nägemispuuetega inimesed – täna ja homme”.
- 23. aprillil Pärnu Pimedate Ühingu raamatu ja roosi päeva märkival lugejakoolitusel. Koolituse läbiviimine.
- 17. mail Haapsalu Sotsiaalmajas Läänemaa Nägemisvaegurite Ühingu klubi „Päsusilm“ lugejakoolitusel. Koolituse läbiviimine.
- 7.-8. juunil Tallinna Lauluväljakul koguperefestivalil „Puude taga on inimene“. Eesti Pimedate Raamatukogu tutvustamine.
- 15. oktoobril Haapsalu Sotsiaalmajas Läänemaa Nägemisvaegurite Ühingu valge kepi päeva üritusel. Eesti Pimedate Raamatukogu tutvustamine.
- 22. oktoobril Haapsalu Sotsiaalmajas ettelugemispäeval. Ürituse juhtimine.
- 13. novembril Tallinna Puuetega Inimeste Kojas Eesti Nägemispuuetega Inimeste Keskliidu seminaril „Tööhõive ja töövõimekus – mis, kus ja kuidas mõjutab nägemispuuetega inimesi ning riikliku poliitika tuleviku nägemusi?”.
- 22. novembril Tartu Emajõe Koolis kooli 130. aastapäeva üritusel ja raamatu „Tartu Emajõe Kool aastatel 1947-2012“ esitlusel.
- 26. novembril Kuressaares Saaremaa Puuetega Inimeste Kojas Saaremaa Pimedate Ühingu teabepäeval. Eesti Pimedate Raamatukogu kodulehe tutvustamine.
- 29. novembril Tallinnas Põhja-Eesti Pimedate Ühingu teabepäeval. Eesti Pimedate Raamatukogu kodulehe tutvustamine.
- 3. detsembril Swisshotel Tallinnas Eesti Puuetega Inimeste Kojas aastakonverentsil „Puudega inimesed tööle – võimalik või võimatu?”.

Osakonnajuhataja Marja Kivihall:

- 17. jaanuaril Eesti Rahvusraamatukogus seminaril “Sõnakunst ja e-vabadus: autorikaitsest vabakasutuseni”.
- 28. veebruaril Eesti Rahvusraamatukogus Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu kõne- ja üldkoosolekul.
- 5. aprillil Eesti Rahvusraamatukogus Põhja- ja Baltimaade kirjandusfoorumil „Rahvuskirjandus 21. sajandil: sisse- ja väljavaated”.
- 7.-8. juunil Tallinna Lauluväljakul koguperefestivalil „Puude taga on inimene“. Eesti Pimedate Raamatukogu tutvustamine.
- 13.-14. juunil Kopenhaagenis konverentsil „Future Publishing and Accessibility”.
- 22. novembril Tartu Emajõe Koolis kooli 130. aastapäeva üritusel ja raamatu „Tartu Emajõe Kool aastatel 1947-2012“ esitlusel.

- 28. novembril Sotsiaalministeeriumis puudega inimeste õiguste kaitse arengukava koostamisega seotud sotsiaalse kaasatuse ja ühiskonnaelus osalemise (sh juurdepääsetavus) töögrupi kohtumisel.
- 6. detsembril Tallinna Ülikooli Akadeemilises Raamatukogus Urania COM OÜ poolt loodud raamatukogude infosüsteemi Urram uue versiooni koolitusel.

Infotöötaja Ülle Olt:

- 5. aprillil Eesti Rahvusraamatukogus Põhja- ja Baltimaade kirjandusfoorumil „Rahvuskirjandus 21. sajandil: sisse- ja väljavaated“.
- 7.-8. juunil Tallinna Lauluväljakul koguperefestivalil „Puude taga on inimene“. Eesti Pimedate Raamatukogu tutvustamine.
- 11. novembril koolituskeskuses Reiting koolitusel „Kuidas olla parem klienditeenindaja?“.
- 6. detsembril Tallinna Ülikooli Akadeemilises Raamatukogus Urania COM OÜ poolt loodud raamatukogude infosüsteemi Urram uue versiooni koolitusel.

Infotöötaja Margit Orusaar:

- 6. detsembril Tallinna Ülikooli Akadeemilises Raamatukogus Urania COM OÜ poolt loodud raamatukogude infosüsteemi Urram uue versiooni koolitusel.

Infotöötaja Silva Paluvits:

- 17. jaanuaril Eesti Rahvusraamatukogus seminaril “Sõnakunst ja e-vabadus: autorikaitsest vabakasutuseni”.
- 22. veebruaril Eesti Rahvusraamatukogus lahtiste uste päeval.
- 26.-27. veebruaril Kääriku Spordikeskuses Mäluasutuste talveseminaril.
- 14. märtsil Eesti Rahvusraamatukogus emakeelepäeva üritusel.
- 5. aprillil Eesti Rahvusraamatukogus Põhja- ja Baltimaade kirjandusfoorumil „Rahvuskirjandus 21. sajandil: sisse- ja väljavaated“.
- 20.-21. mail Pärnus Eesti raamatukoguhoidjate X kongressil.
- 7.-8. juunil Tallinna Lauluväljakul koguperefestivalil „Puude taga on inimene“. Eesti Pimedate Raamatukogu tutvustamine.
- 11. novembril koolituskeskuses Reiting koolitusel „Kuidas olla parem klienditeenindaja?“
- 6. detsembril Tallinna Ülikooli Akadeemilises Raamatukogus Urania COM OÜ raamatukogude infosüsteemi Urram uue versiooni koolitusel.
- 13. detsembril Eesti Rahvusraamatukogus kirjandusfoorumil „Paabeli raamatukogu“.

1.3. RAAMATUKOGU TUTVUSTAMINE JA KOOSTÖÖ TEISTE ASUTUSTEGA

Eesti Pimedate Raamatukogu tutvustamisel on oluline osa teiste asutuste ja organisatsioonide esindajate külaskäikudel raamatukogusse. Aasta jooksul toimunud külastused on andnud võimaluse tutvustada huvilistele Eesti Pimedate Raamatukogu tegevust.

Külastused:

- 17. aprillil tutvusid Eesti Pimedate Raamatukogu tööga Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia raamatukogunduse eriala üliõpilased;

- 12. juunil täiendasid Eesti Pimedate Raamatukogus oma teadmisi Tallinna Ülikooli eripedagoogika tudengid;
- 16. septembril täiendasid Eesti Pimedate Raamatukogus oma teadmisi Tallinna Ülikooli eripedagoogika tudengid;
- 20. septembril külastasid Eesti Pimedate Raamatukogu Länsi-Uudenmaa Näkövammaiset ry liikmed Soomest.

2013. aastal kajastati Eesti Pimedate Raamatukogu tegevust meedias.

Artiklid Eesti Pimedate Raamatukogust:

- Kasepalu, Priit. 4. jaanuar on ülemaailmne punktkirjapäev. – E24.ee, 2. jaanuar 2013
- 4. jaanuar on ülemaailmne punktkirjapäev. – Eesti Puuetega Inimeste Koda, 3. jaanuar 2013
- Täna tähistatakse ülemaailmset punktkirjapäeva. – Koolielu, 4. jaanuar 2013
- Kasepalu, Priit. Täna on ülemaailmne punktkirjapäev. – Külauudised, 4. jaanuar 2013
- Kalvik, Kai; Mandre, Sigrid. Teadus- ja erialaraamatukogu päev koos ilmaennustajatega. – Raamatukogu (2013) 1
- Eesti Raamatukoguhoidjate Ühing (ERÜ) tähistab 28. veebruaril Rahvusraamatukogu suures konverentsisaalis koos tegutsemise 90. aastapäeva ning tunnustab parimatest parimaid raamatukoguhoidjaid. – E24.ee, 27. veebruar 2013
- Kivihall, Marja. Awards to the Estonian Library for the Blind for creating a webbased system for downloading and streaming of audio materials. – IFLA LPD Section, 12 March 2013
- Lamp, Triinu. Kohtumine Pimedate Raamatukogu töötajaga. – Rae Sõnumid, märts 2013
- Olevsoo, Reet. Eesti Raamatukoguhoidjate Ühing tähistas 90 aasta möödumist asutamisest. – Raamatukogu (2013) 2
- Vill, Ants. Raamatukogu neile, kes raamatuid lugeda ei näe. – Linnaleht, 16. august 2013
- Kasepalu, Priit. Raamatukogu abiks erivajadustega inimestele. – Terviseleht, 15. oktoober 2013
- Kasepalu, Priit. Raamatukogu on abiks erivajadustega inimestele. – Vooremaa, 15. oktoober 2013
- Kasepalu, Priit. Sotsiaalmajas tutvustatakse täna punktkirja ja pimedate raamatukogu teenuseid. – Läänlane, 15. oktoober 2013
- Tobias, Riina. Nägemisvaegurid tähistasid valge kepi päeva. – Lääne Elu, 17. oktoober 2013
- Sikk, Rein. Postikulu pärsib pimedatele mõeldud teavikute loomist. – Eesti Päevaleht, 16. detsember 2013

Eesti Pimedate Raamatukogu tegevust kajastati televisioonis:

- Eesti Pimedate Raamatukogu tegevuse kajastamine Eesti Televisiooni saates „Kirjandusministeerium“ 29. jaanuar 2013

2013. aastal toimus koostöö teiste raamatukogude, muude asutuste ning organisatsioonidega.

2013. aastal jätkus koostöö Tallinna Ülikooli Akadeemilise Raamatukogu ja Tartu Ülikooli Raamatukoguga. Aasta jooksul saadi kahelt ülikooliraamatukogult annetusena ja tehti

lugejatele kättesaadavaks 41 nimetust heli- ja e-raamatuid eesti ja inglise keeles. Raamatud valmistati nägemispuudega üliõpilaste tellimusel.

Kogudes olevaid teavikuid (punktkirjas ja puuteraamatuid) laenutati 2013. aastal erinevate ürituste tarbeks MTÜ-le Kakora, Tallinna Ülikooli Balti Filmi- ja Meediakoolile, Rocca al Mare Kooli Vodja Individuaalõppekeskusele.

2013. aastal tegi Eesti Pimedate Raamatukogu teabejuht aktiivset tutvustustööd puuetega inimeste organisatsioonides sh. pimedate ühingutes, koolides ning erinevatel üritustel üle Eesti.

Eesti Pimedate Raamatukogu voldikuid jagati mitmesugustel üritustel ning erinevatele asutustele (raamatukogudele, sotsiaalhoolekandeasutustele, pimedate ühingutele). 2013. aasta septembris koostati ja trükiti voldik ka vene keeles.

2 KOGUD

Aastal 2013 valmistati:

- eestikeelseid heliraamatuid 161 nimetust – 1938 originaaltundi;
- venekeelseid heliraamatuid 13 nimetust – 197 originaaltundi;
- digiteeritud ja restaureeritud eesti- ja venekeelseid heliraamatuid 44 nimetust – 644 originaaltundi;
- heliajalehti ja -ajakirju 6712 CD-d;
- punktkirjas trükiseid 27 nimetust – 5546 punktkirjalehekülge originaalteksti;
- raamatukogus koostatud nägemispuudega inimeste elu kajastavat heliajakirja „Epüfon“ 11 numbrit.

2013. aastal valmistati eesti- ja venekeelseid heliraamatuid eelmise aastaga võrreldes 12 nimetust rohkem.

Heliraamatutena salvestatavate ja punktkirjas trükitavate raamatute valiku põhimõtted:

- jälgitakse, et raamatud vastaksid võimalikult erinevale maitsele ja huvitaksid võimalikult paljusid lugejaid;
- arvestatakse lugejate soovidega;
- arvestatakse koolides (ka kõrgkoolides) soovitatava ilukirjandusega;
- arvestatakse temaatilise kirjanduse mitmekülgse valiku pakkumisega;
- edastatakse nägemispuudega inimeste elu käsitlevat kirjandust;
- edastatakse kaasaegset väärtkirjandust, mille üle otsustatakse ajakirjanduses ilmunud arvustuste või läbiloetud raamatute põhjal.

Lisaks raamatukogus valmistatud teavikutele täienes kogu tänu ostudele ja annetustele. Osteti 14 nimetust venekeelseid heliraamatuid. Raamatukogule annetati 97 nimetust erinevat laadi teavikuid – heli-, punktkirjas, e-raamatuid, kirjeldustõlkega filme. Suurim osa annetatud raamatuid – 41 nimetust e-raamatuid ja heliraamatuid eesti ja inglise keeles – laekus Tallinna Ülikooli Akadeemiliselt Raamatukogult ja Tartu Ülikooli Raamatukogult. Heliraamatuid saadi veel Võrust Pimedate Infoühingust Helikiri, Põhja-Eesti Pimedate Ühingult, MTÜ-lt Heaolu Arendusühing. Kirjeldustõlkega filmide annetaja oli MTÜ Kakora.

2013. aastal jätkus raamatuvahetus välisriikide pimedate raamatukogudega, kellele saadeti 87 eesti- ja venekeelset heliraamatut. Vastu saadi 8 eestikeelset ja 15 venekeelset heliraamatut.

Välisraamatukogudele annetatud heliraamatute arv:

Soome – 9 eesti- ja 15 venekeelset nimetust;
Austraalia – 9 venekeelset nimetust;
Leedu – 9 venekeelset nimetust;
Läti – 9 venekeelset nimetust;
Norra – 9 venekeelset nimetust;
Rootsi – 9 venekeelset nimetust;
Saksamaa – 9 venekeelset nimetust;
Venemaa – 9 venekeelset nimetust.

Välisraamatukogudest saadud heliraamatute arv:

Soome – 8 eesti- ja 12 venekeelset nimetust;
Läti – 3 venekeelset nimetust.

Välisraamatukogudest on kõige aktiivsemaks raamatuvahetuse koostööpartneriks Soome Celia Raamatukogu, kellele saatsime ja kellelt saime suurima koguse heliraamatuid.

3 LUGEJATEENINDUS

Eesti Pimedate Raamatukogu kasutuseeskirjas on sätestatud, et raamatukogu teenindab helikandjatel, punktkirjas, elektrooniliste teavikute, puuteraamatute ja kirjeldustõlkega filmide laenutamisel nägemispuudega või mõne muu trükitud teksti lugemist takistava puude, häire või haigusega inimesi. Nägemispuudega inimeste tegevust, rehabiliteerimist ja õpetamist käsitlevaid trükitud materjale laenutatakse kõikidele soovijatele. Eesti Pimedate Raamatukogu kasutuseeskirjast lähtuvalt nõutakse lugejaks registreerimisel tõendit või selle koopiati trükitud teksti lugemist takistava puude, haiguse või häire kohta.

Aastal 2013 oli:

- 688 raamatukogu kasutajat (sh. 11 posti teel teenindatavat raamatukogu jt. organisatsiooni);
- 365 heliajalehete ja -ajakirjade, CD-l Raamatututvustaja posti teel laenajat;
- 160 elektrooniliste väljaannete (ajalehete, ajakirjade ja e-Raamatututvustaja) saajat;
- 16 908 laenutust (sh. 157 laenutust raamatukogudevahelise laenutuse kaudu);
- 300 külastust.

Raamatukogu oli avatud neljal päeval nädalas esmaspäevast neljapäevani a 6 tundi. Teavikuid laenutati vahetult raamatukogust, posti ja raamatukogudevahelise laenutuse teel.

16. detsembril mindi lugejateeninduses üle Urania COM OÜ poolt loodud raamatukogude infosüsteemi Urram uuele versioonile.

2013. aastal jätkati 2010. aastal alanud koostööd Põhja-Eesti Pimedate Ühingu ja ning soovijatele oli ühingu majas Tallinnas Tondi 8a avatud pimedate raamatukogu laenutuspunkt. Laenutuspunktis töötas kord nädalas kaks tundi Eesti Pimedate Raamatukogu töötaja, kes võttis vastu tagastamisele kuuluvaid teavikuid ning andis välja lugejate poolt varem tellitud raamatuid. Tondi 8a laenutuspunktis registreeriti aasta jooksul 83 külastust. Raamatukogu külastati kohapeal aadressil Suur-Sõjamäe 44a 217 korda.

2013. aastal registreeriti Eesti Pimedate Raamatukogus 47 uut lugejat. Laenutuste üldarv sh. mittetagastatavate heliraamatute laenutuste arv suurenes võrreldes 2012. aastaga. Mittetagastatavate heliraamatute laenutused moodustasid laenutuste üldarvust (16 908) väga suure osa – 15 097. Mittetagastatavate heliraamatute laenutusi oli 2054 võrra rohkem kui 2012. aastal.

Raamatute tellimine raamatukogudevahelise laenutuse kaudu jäi peaaegu samale tasemele kui 2012. aastal. Laenutuste arv oli 157. 2013. aastal tellis Eesti Pimedate Raamatukogult RVL-i kaudu kirjandust 6 raamatukogu ja hooldekodu Eestis ja välismaal. Kõige aktiivsemad RVL-i teel laenajad olid Harju Maakonnaraamatukogu ja Väike-Maarja Valla Raamatukogu. Saksamaa Pimedate Keskraamatukogu Leipzigris tellis RVL-i kaudu meie raamatukogult venekeelseid punktkirjas raamatuid. 2013. aastal laenasime Peterburi Pimedate Raamatukogult venekeelseid punktkirjas raamatuid ning ajakirju oma lugejate jaoks.

Raamatukogu saatis 2013. aasta jooksul valmistatud heli- ja punktkirjas teavikuid ning Pimedate Infoühingult Helikiri saadud audioraamatuid Tartu Oskar Lutsu nimelise Linnaraamatukogule ja Pärnu Keskraamatukogule. Nendest raamatukogudest saadetakse materjalid omakorda Lõuna-Eesti Pimedate Ühingu raamatukogule ja Pärnu Pimedate Ühingu raamatukogule, mille kaudu toimub teavikute laenutamine lugejatele.

Eesti Pimedate Raamatukogu valmistab CD-del heliraamatuid nii laenutuseks emplaridena kui mittetagastatavatena. Heli ajalehti ja -ajakirju saadetakse soovijatele vaid mittetagastatavatena. Neid saadeti lugejatele posti teel 1 kord 2 nädala järel. Heli ajakirjanduse plaadile salvestati kõik 2 nädala jooksul valminud, ostetud või annetustena saadud eestikeelsed heli ajalehed ja -ajakirjad. Venekeelsed heli ajakirjanduse plaadid saadeti lugejatele kord kuus. Mittetagastatavate heli teavikute kasutusõigus kehtib 30 päeva. Raamatukogus igakuiselt koostatavat saabunud raamatute nimestikku „Raamatututvustaja“ levitati nii CD-del kui e-posti teel.

Teavikute posti teel lugejatele saatmine ja lugejatel raamatukogule tagastamine on lugejatele tasuta. Raamatukogu tasub postikulud. 2013. aastal olid postikulud 10 090 €.

4 HELIKANDJATEL TEAVIKUTE VALMISTAMINE

Eesti Pimedate Raamatukogus valmistatakse heliraamatuid, -ajalehti ja -ajakirju DAISY (Digital Accessible Information System) standardi järgi, kasutades tarkvara Plectalk Recording Software Pro.

2013. aastal Eesti Pimedate Raamatukogus toodetud uute eesti- ja venekeelsete heliraamatute maht originaaltunde arvestades oli rekordiline – 2135. Eestikeelseid heliraamatuid valmistati 8 nimetuse ja venekeelseid heliraamatuid 4 nimetuse võrra rohkem kui 2012. aastal. 2013. aastal digiteeriti ja restaureeriti ning tehti lugejatele kättesaadavaks 44 nimetust heliraamatuid. Eesti Pimedate Raamatukogus digiteeriti 4 nimetust ning Pimedate Infoühingus Helikiri 40 nimetust heliraamatuid.

Heli ajalehtede ja -ajakirjadena salvestati järgmisi väljaandeid: „Eesti Naine“, „Elukiri“, „Terviseleht“, „Videvik“, „Здоровье для всех“. Ajaleht „Videvik“ lõpetas trükist ilmutamise 29. augustil ning selle asemel tegime alates oktoobrist lugejatele kättesaadavaks heli ajakirja

„60+“. Lisaks levitati CD-del huvilistele nägemispuudega inimeste elu kajastavaid väljaandeid „Epüfon“, Eesti Pimedate Liidu infolehte „Valguse Kaja“, Põhja-Eesti Pimedate Ühingu infolehte „Kuukiir“ ning Lõuna-Eesti Pimedate Ühingu kohalikke saateid.

2013. aastal lisandus 3 uut esitajat. 11 esitajat salvestasid tekste kodus arvuti või DAISY-salvestajaga.

5 PUNKTKIRJAS TEAVIKUTE VALMISTAMINE

2013. aastal Eesti Pimedate Raamatukogus valmistatud punktkirjas teavikutest moodustasid valdava osa ilukirjanduse sh. lastekirjanduse hulka kuuluvad raamatud. Nendest enamik olid koolides kohustuslikud või soovituslikud. Lisaks ilukirjandusele anti välja punktkirjas Eesti Pimedate Liidu infolehte „Valguse Kaja“.

Aasta jooksul tehti koostööd mitmete asutustega, kelle jaoks trükiti punktkirjas materjale – Tallinna Ülikooli Balti Filmi- ja Meediakool, MTÜ Kakora, Eesti Puuetega Inimeste Koda, Tallinna Ülikool, Sihtasutus Innove, Põhja-Eesti Pimedate Ühing, Eesti Vabariigi Sotsiaalministeerium, Tervishoiumuuseum.

2013. aastal trükiti ja jagati soovijatele 100 punktkirjas 2014. aasta kalendrit.

6 JUURDEPÄÄS ELEKTROONILISELE TEABELE

Aasta-aastalt suureneb lugejatele elektroonilise info vahendamise tähtsus. Nägemispuudega arvutikasutajatele edastati e-posti teel kõnesüntesaatoriga kuulamiseks või suurendusprogrammiga lugemiseks ajalehti „Eesti Ekspress“, „Eesti Päevaleht“, „Maaleht“, „Postimees“, „Terviseleht“, „Videvik“, „Õhtuleht“ ning ajakirju „Eesti Loodus“, „Eesti Naine“, „Elukiri“, „Kodutohter“, „Puutepunktid“, „Psühholoogia Sinule“. Uue e-ajakirjana lisandus „Imeline Ajalugu“. 29. augustil trükist ilmumise lõpetanud ajalehe „Videvik“ asemel tegime alates oktoobrist lugejatele kättesaadavaks e-ajakirja „60+“.

Huvilistele saadeti elektroonilisel kujul Eesti Pimedate Raamatukogusse saabunud raamatute igakuist nimestikku „Raamatututvustaja“ ning raamatukogus koostatavat väljaannet „Epüfon“. Aasta algul oli elektrooniliste väljaannete tellijaid 131, aasta lõpul aga juba 160.

Eesti Pimedate Raamatukogu kodulehel on huvilistel võimalus sirvida raamatukogus olevate teavikute nimestikku sh. uudiskirjanduse nimestikku ning valida välja endale meelepärased raamatud. Raamatusoove saab elektrooniliselt esitada kodulehel olevate tellimisvormide kaudu. Eesti Pimedate Raamatukogu kodulehte külastati 2013. aastal 215 156 korda.

7 VEEBIRAAMATUKOGU

2010. aasta septembris alustas Eesti Pimedate Raamatukogu koostööd Iceit Teenused OÜ-ga, et luua veebikeskkond Veebiraamatukogu, mis võimaldaks Eesti Pimedate Raamatukogu lugejatel raamatukogus leiduvaid heliraamatuid, -ajakirju ja -ajalehti alla laadida ja voogedastusena kuulata. 2. aprillil 2012. aastal avati Veebiraamatukogu lugejatele.

2013. a. lõpul sisaldas Veebiraamatukogu 2418 heliraamatut, -ajalehte ning -ajakirja. Veebiraamatukogu kasutajaid oli 186.

Veebiraamatukogu võimaldab ligipääsu teavikutele sõltumata ajast ja kohast. Samuti pole piiratud allalaaditavate heliraamatute nimetuste arv. Tänu Veebiraamatukogule on oluliselt paranenud heliraamatute, -ajalehtede ja -ajakirjade kättesaadavus.

28. veebruaril pälvisid Eesti Pimedate Raamatukogu ja Iceit Teenused OÜ Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu tunnustuse „Aasta tegu erialaraamatukogus 2012“ Veebiraamatukogu loomise eest.

8 FINANTS- JA MAJANDUSTEGEVUS

Eesti Pimedate Raamatukogu finants- ja majandustegevus on kajastatud Eesti Hoiuraamatukogu 2013. aasta aruande 5. alajaotuses.

9 TEGEVUSKAVA 2014. AASTAKS

Aastal 2014:

- koostöös Iceit Teenused OÜ-ga täiustatakse heliteavikute allalaadimist ja voogedastamise teel kuulamist võimaldavat Veebiraamatukogu. Veebiraamatukogusse lisatakse elektrooniliste teavikute allalaadimisvõimalus;
- jätkatakse raamatuvahetust teiste riikide pimedate raamatukogudega ja uute koostööpartnerite otsimist;
- jätkatakse koostööd Pimedate Infoühinguga Helikiri heliteavikute internetis kättesaadavaks tegemisel;
- otsitakse uusi teksti esitajaid ja katsetatakse nende esitust;
- valmistatakse heliraamatuid suuremas mahus kui 2013. aastal;
- jätkatakse vanade ja väärtuslike heliraamatute digiteerimist ja restaureerimist;
- valmistatakse punktkirjas teavikuid vähemalt samas mahus kui 2013. aastal;
- lõpetatakse nägemispuudega inimeste tegevust, rehabiliteerimist ja õpetamist käsitlevate trükitud teavikute kogu korrastamine;
- tutvustatakse Eesti Pimedate Raamatukogu tööd nägemispuudega inimestele, düsleksiaga inimestele, eripedagoogidele, raamatukogu- ja sotsiaaltöötajatele, üliõpilastele jt. raamatukogus kohapeal, erinevatel üritustel ning meedias.